

Absence účinného systému přijímacího řízení umožňující přijímání žáků bez potřebných studijních předpokladů spolu s nedostatečně účinným systémem podpory žáků v průběhu vzdělávání velmi negativně ovlivňuje počty žáků, kteří studium dokončí.

Podíl žáků, kteří do maturitních oborů hodnocených škol přestoupili z jiných škol, přibližně odpovídá stavu v ostatních středních školách (ve školním roce 2016/2017⁵ dosáhl celkem 5,2 %), a nepatří tedy velmi pravděpodobně mezi hlavní příčiny neúspěšnosti žáků hodnocených škol.

Naopak významně negativním zjištěním je skutečnost, že ve dvou třetinách hodnocených škol se během posledních tří školních let vzdělávali žáci, kteří (po úspěšném absolvování všech ročníků) třikrát neuspěli u maturitní zkoušky (nejčastěji ve společné části) a následně byli (v souladu s právními předpisy) znovu přijati do stejného maturitního oboru. Na konci tohoto opakovaného studia absolvovali nebo budou absolvovat další pravděpodobně neúspěšné pokusy o vykonání maturitní zkoušky. Na jednu hodnocenou školu připadá v průměru 4,3 takových žáků.

4.1.2 Absence žáků

Důležitým faktorem, který negativně ovlivňuje průběh vzdělávání žáků, je vysoká absence žáků při výuce. Míra absence žáků, ať již omluvené či neomluvené, souvisí mimo jiné s nízkou motivací ke vzdělávání, a v důsledku negativně ovlivňuje jejich výsledky v průběhu i při ukončování vzdělávání. Absence a s ní související průběžná neúspěšnost ve vzdělávání vedou k předčasným odchodům ze vzdělávání, nebo jsou významným faktorem snižujícím možnost úspěšného ukončení studia.

Ačkoliv si jsou školy tohoto nepříznivého stavu a faktoru vědomy, reagují většinou formálními, nepřiliš funkčními opatřeními – zpravidla ustanovením ve školním řádu. Mezi taková opatření patří např. stanovení podílu výuky, který musí žáci absolvovat, aby byli klasifikováni. Motivovat žáky ke snižování absencí se školy snaží i individuálními pohovory. Tato opatření však nejsou efektivní – školy nemají nastaveny účinné mechanismy a nepřijímají důsledná a systematická opatření ke snižování absence žáků (nejsou např. podrobně analyzovány příčiny vysoké absence žáků ve vyučování, neprovádí se důkladná kontrola omlouvání absence apod.). Důvodem může být i skutečnost, že důsledný postup vůči absentérům může vést až k vyloučení konkrétního žáka ze vzdělávání, a tedy snižování stavu žáků, což školám přináší organizační i finanční problémy.

Úspěšnější snahy o snižování míry absence byly zjištěny častěji ve čtyřletých oborech vzdělání, naopak opatření škol byla méně účinná u zletilých žáků v nástavbových oborech. Z inspekčních zjištění vyplývá, že ani finanční příspěvek žákům, který je v některých oborech vzdělání poskytován v závislosti mj. na docházce do školy, nemá na snížení míry absence dostatečný vliv.

Dokladem negativního vlivu absencí na výsledky žáků je také skutečnost, že ve školním roce 2016/2017, kdy žáci daných škol skládali maturitní zkoušku, představovaly jejich zameškané hodiny celkem 43,2 % z celkového počtu zameškaných hodin ve sledovaných školách. Z údajů zjištěných při hospitační činnosti vyplývá, že absence žáků při výuce předmětů společné části maturitní zkoušky byla rovněž velmi vysoká. Při výuce českého jazyka dosáhla 33,1 %, v hodinách cizích jazyků 35,9 % a v matematice 33,1 %.

⁵ Údaje uváděné za školní rok 2016/2017 byly zjištěny v průběhu inspekční činnosti realizované ve školním roce 2017/2018. Jde o údaje, jejichž povaha vyžaduje zjištění za celý uzavřený školní rok.